

BIBIANA
medzinárodný dom umenia pre deti
SVET H. CH. ANDERSENA

otvorené denne od 10,00 h do 18,00 h, okrem pondelka

2. apríl - Medzinárodný deň detskej knihy

sa slávi v deň narodenia veľkého rozprávkára - dánskeho spisovateľa
Hansa Christiana Andersena /2. 4. 1805- 4. 8. 1875/.

Podnet k oslavám tohto dňa dala medzinárodná nevládna organizácia IBBY - International Board on Books for Young People / Medzinárodná únia pre detskú knihu/, ktorej cieľom je združovať organizácie a jednotlivcov z celého sveta v záujme podpory hodnotnej detskej knihy. Oslavy Medzinárodného dňa detskej knihy pripravujú od roku 1967 jednotlivé národné sekcie IBBY. Je to vždy posolstvo spisovateľa určené deťom a plagát. Združenie Priatelja detskej knihy malo patronovať nad oslavami MDDK v roku 1986.

Gestorom osláv Medzinárodného dňa detskej knihy 1993 je národná sekcia IBBY z Iránu.
Heslo

KNIHY - PRÍBEHY VČERAJŠKA, TAJOMSTVÁ ZAJTRAJŠKA

je témou posolstva deťom celého sveta, ktoré napísala spisovateľka Mahdokht Kashkouli.
Autorom farebného plagátu je ilustrátor Nouredin Zarrinkelk.

Knihy - príbehy včerajška, tajomstvá zajtrajška.

Bolo krátko pred západom slnka. Deti pobehovali hore - dolu. Vyškriabali sa na vrchol hory. Hora tíško oddychovala s bielou čiapkou na vrcholci.

Zrazu jedno dievčatko zvolalo:

" Požičiaš mi tvoju čiapku? "

Hora odpovedala:

" Na čo? "

Dievčatko odvetilo:

" Dám si ju na hlavu a stanem sa neviditeľnou. Potom pocestujem do záhrady svetiel."

Hora sa spýtala:

" A potom? "

Dievčatko vyhlásilo:

" Pôjdem do izby tajomstiev a pohľadám tam svoju knihu."

Hora sa na chvíľu zamyslela a povedala:

" Požičiam ti ju, ak splníš dve podmienky: po prvé, musíš mi čiapku vrátiť pred západom slnka a po druhé, musíš mi prezradiť to tajomstvo, čo tam nájdeš."

Potom si hora zložila čiapku a podala ju dievčatku.

To si ju dalo na hlavu a zmizlo. Dievčatko si osedlalo vietor, prešlo cez púšte a oceány, až kým neprišlo k zámku so siedmimi bránami. Každú bránu strážil vojak. Posledný vojak jej podal čarovný kľúč. Dievčinka otvorila bránu, kľúč si strčila do vrecka a vstúpila do zámku.

V zámku bola záhrada. Dievčatko vošlo do záhrady. Zem bola namiesto štrku pokrytá hviezdami. V strede stál domček z tehál, jedna tehla z mesačného svetla, druhá zo slnečných lúčov. Na bráne boli dve klopadlá, jedno tajné a druhé piesňové.

Tíško zastala so zadržaným dychom a potom schytila rukoväť tajného klopadla. Dvere sa otvorili. Skamenela od úžasu. Zazrela nádherné koberce s krásnymi kvetmi, stromami a spevavými vtákmi. Vyzeralo to takmer ako v skutočnosti, až dievčinka zatúžila nazbierať malú kytičku. Ale bála sa, aby sa nevrátila neskoro. Opatrne prešla niekoľkými izbami, kým sa neocitla pred izbou so siedmimi zámkami. Vybrala kľúč a otvorila všetky zámky. Keď vstúpila dnu, vykrikla od radosti. Boli tam knihy pre všetky deti na svete. Prezerala policu za policou, až kým v rohu miestnosti nenašla obrovskú knihu. Pristúpila k nej. Na obale bolo napísané: KNIHA TAJOMSTIEV. Dievčatko ju otvorilo, na prvej strane zbadalo mapu, ktorá zobrazovala, ako možno utiecť z temnoty a dôjsť k svetelnej veži. Na ďalšej strane objavilo dievčatko skratku, ktorou sa človek dostane z Mesiaca na Neptún; a na skrytej rieke Venuši bola aj značka. Listovala stranu za stranou. Asi v strede knihy bolo čosi napísané o rôznych chorobách. Zbadala medzi nimi "nevedomosť" a návody, ako ju odstrániť.

Povedala si: "Výborne, vezmem si knihu so sebou."

Ale kniha bola príťažká. Dievčatko ju nedokázalo ani zodvihnúť.

Vykuklo z okna. Slniečko pomaly klesalo a pred sebou malo ešte dlhú cestu. Hora čakala na svoju čiapku. Ešte raz si dievčatko rýchlo prelistovalo knihu a na jej poslednej strane bolo napísané:

"Zajtrajšky patria deťom a to dieťa, čo pozná toto tajomstvo sa nikdy nebude báť tmy."

Dievčatko zdráhavo zavrelo knihu a vybehlo z miestnosti.

Nasadlo na vietor a pustilo sa na spiatočnú cestu. Priatelia už naň čakali. Pozdravilo horu a vrátilo jej čiapku.

Hora sa usmiala a spýtala sa:

"Nuž, dievčinka, ako sa ti páčil výlet? Čo si si priniesla späť?"

A ona s radosťou odvetila:

"Videla som obrovskú knihu. Takú velikánsku, ako si ty.

Bolo v nej napísané veľa múdrych vecí. Chcela som ju zobrať so sebou, ale bola príťažká."

Hora sa spýtala:

"Čo tam bolo napísané?"

Dievčatko sa na chvíľu zamyslelo a potom povedalo:

"Na poslednej strane tej knihy stálo: zajtrajšky patria deťom."

Hora zosmutnela a sklonila hlavu. No zakrátko zodvihla hlavu a spokojne zvolala:

"Nuž, dobre, minulosť patrí horám, údoliam a moriam, nech teda budúcnosť patrí deťom."

Mahdokht Kashkouli

BIBIANA – medzinárodný dom umenia pre deti – pripravila v rámci svojich aktivít výstavu „Svet H. Ch. Andersena“, ktorej usporiadanie iniciovalo výročie narodenia tohto klasika detskej literatúry. Konkrétne tento dátum, 2. apríl, pripomínaný dnes v kultúrnom svete ako Medzinárodný deň detskej knihy, bol východiskovým impulzom k nastoleniu otázky, ako sa dielo H. Ch. Andersena prezentovalo a prezentuje v umeleckej tvorbe pre deti na Slovensku. A to nielen v polohe ilustračných sprievodov jeho kníh, ale aj v ďalších umeleckých druhoch a žánroch, oslovujúcich detské publikum prostredníctvom mena a diela tohto spisovateľa.

Pokusom o odpoveď na danú otázku je táto výstava, ktorá sprítomňuje reflexie na literárnu tvorbu H. Ch. Andersena v rozličnosti druhov a žánrov umeleckej tvorby na Slovensku. V princípe ide o prierezovú sondáž nastolenej témy v oblasti ilustrácie detskej knihy, bábkového a klasického divadla, animovaného filmu, ale tiež voľnej výtvarnej tvorby, inšpirovanej týmto spisovateľom a jeho dielom.

Prieskum a príprava exponátového fondu poukázali hneď v úvode na skutočnosť, že dokumentačná výpoveď výstavy je striktné limitovaná dostupnosťou a primárnou fyzickou dochovanosťou eventuálneho výstavného materiálu. Týka sa to najmä realizácií bábkového a klasického divadla, ktoré aj keď na dielo H. Ch. Andersena reagovali relatívne najčastejšie, neumožňujú z uvedených dôvodov proporčnú artefaktnú zastúpenosť. Naopak, prezentáciu pomerne kompaktnej retrospektívy poskytuje detská kniha a jej ilustrácia, ktorá však v produkcii našich vydavateľstiev nebola tvorbou H. Ch. Andersena príliš oslovovaná. V sledovanom období štyroch desaťročí sú to prakticky len štyri tituly, ilustrované slovenskými umelcami, Rozprávky a Snežienka od Vincenta Hložníka a Cínový vojačik a Malá morská panna od Albína Brunovského. Aj keď k tomu prirátame reedície a niektoré ilustračné sprievody k novodobým adaptáciám Andersenových rozprávok, je to v sumarizačnom pohľade zarážajúca skromnosť prítomnosti veľkého rozprávkára v slovenskej detskej knihe.

Aj preto je výstava v polohe dokumentačnej retrospektívy danej témy viac sondou ako plošnou analýzou, skôr upozornením než oslavným výpočtom vytvoreného. Jej druhý akcent, je poukaz na bezprostrednú súčasnosť, ponúkaný v predstavení kreácií voľnej výtvarnej tvorby, inšpirovanej Andersenom. Ide o štyroch autorov, ktorí prijali výzvu k tvorbe na danú tému – Karol Csakó v polohe maliarskych a priestorových kompozícií, Drahomír Prihel a Václav Štěpánek v sklenenej plastike a Tibor Sabol v keramike. V netradičných a originálnych prístupoch a výtvarných formuláciách predvádzajú všetci štyria možnosti bezprostrednej, živej výtvarnej reflexie na H. Ch. Andersena a jeho klasickú rozprávku. V dimenziách a obraze tejto výstavy je to zároveň aj protipól i výzva minulému, k fragmentárnemu dokumentu vypovedaného.